

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
доц. Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія рекреації та туризму

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	J «Транспорт та послуги»
спеціальність	J3 «Туризм та рекреація»
освітня програма (спеціалізація)	«Туризм та рекреація»
вид дисципліни	обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

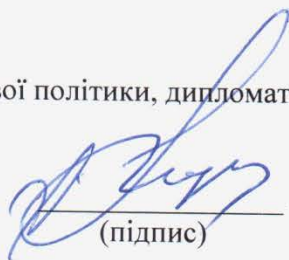
«27» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

докт. екон. наук, професор кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу
Лариса ОБОЛЕНЦЕВА

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

Гарант освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація»

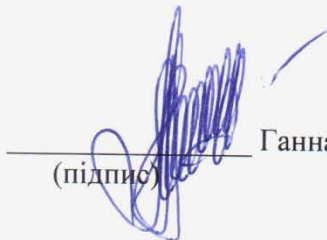
Олена СВТУШЕНКО

(підпис)

Програму погоджено Науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова Науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Географія рекреації та туризму» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм та рекреація» підготовки бакалавра за спеціальністю ІЗ Туризм та рекреація.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Географія рекреації та туризму» є формування у здобувачів системного розуміння просторової організації рекреації та туризму, закономірностей формування і трансформації рекреаційно-туристичного простору, а також умінь аналізувати туристичний потенціал, попит, потоки, спеціалізацію та обґрунтовувати рішення щодо сталого розвитку туристичних територій.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями є:

сформувані знання про понятійний апарат, структуру та закономірності розвитку рекреаційно-туристичного простору;

розкрити особливості територіальних рекреаційно-туристичних систем, дестинацій, туристичного попиту, потоків і мобільності;

сформувані навички застосування основних методів туристико-географічних досліджень;

навчити аналізувати й оцінювати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

сформувані розуміння територіальної організації туристичної пропозиції, спеціалізації, районування та регіональної диференціації туризму;

розкрити географічні особливості основних форм і видів рекреації та туризму;

сформувані здатність аналізувати динаміку та трансформацію туристичних територій;

розвинути вміння обґрунтовувати рішення щодо сталого розвитку, регулювання туристичних потоків і зменшення негативного впливу туризму на довкілля.

1.3. Кількість кредитів: 3 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	12 год.

Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
42 год.	76 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
- год.	- год.

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Формування наступних фахових компетентностей:

СК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 03. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПР 03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР 04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР 05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ПРН 27. Розробляти інноваційні рішення щодо розширення можливостей вибору екологічно чистих подорожей і допомагати підприємствам зменшувати свій вплив на навколишнє середовище.

1.8. Пререквізити: ОК 10 «Туристичні ресурси України», ОК 11 «Рекреалогія та курортологія»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні основи та просторові закономірності функціонування рекреації і туризму

Тема 1. Географія рекреації та туризму як наука про просторову організацію туристичної діяльності

Об'єкт, предмет і завдання географії рекреації та туризму. Місце дисципліни в системі географічних наук і туризмознавства. Рекреація і туризм як просторові суспільні явища. Основні категорії туристичної географії: територія; простір; місце; ландшафт; туристична дестинація; рекреаційно-туристичний простір. Рівні географічного аналізу туризму: локальний, регіональний, національний, глобальний. Сучасні напрями досліджень у географії туризму.

*Тема 2. Рекреаційно-туристичний простір і закономірності його формування
Структура рекреаційно-туристичного простору*

Поняття рекреаційно-туристичного простору. Просторова концентрація і диференціація туристичної діяльності. Туристичні центри, вузли, ареали, зони та райони. Ядро і периферія туристичного простору. Туристичні коридори і просторові мережі. Територіальна спеціалізація. Ієрархія рекреаційно-туристичних територій.

Чинники формування та розвитку рекреаційно-туристичного простору

Природно-географічні чинники. Історико-культурні чинники. Соціально-демографічні чинники. Економічні чинники. Транспортно-географічне положення. Інфраструктурне забезпечення. Політичні та безпекові фактори. Інституційні фактори. Образ та туристичний імідж території. Екологічні обмеження розвитку туризму.

Тема 3. Територіальні рекреаційно-туристичні системи та туристичні дестинації

Системний підхід у географії рекреації та туризму. Територіальна рекреаційна система: сутність і структура. Основні компоненти територіальної рекреаційної системи: суб'єкт рекреації; ресурси; інфраструктура; система обслуговування; управління; місцеве населення. Функціональні та просторові зв'язки між компонентами системи. Туристична дестинація як територіально-функціональна система. Територіальна рекреаційна система і туристична дестинація: співвідношення понять.

Тема 4. Методи туристико-географічних досліджень

Методологічні підходи до туристико-географічних досліджень. Територіальний, системний і порівняльно-географічний аналіз. Картографічний метод і геоінформаційні технології. Статистичні методи та аналіз туристичних потоків. Типологізація, туристичне районування і функціональне зонування територій. Польові методи туристико-географічних досліджень. Сучасні джерела просторових даних і геовізуалізація туристичної інформації.

Тема 5. Рекреаційно-туристичний потенціал території та його оцінювання

Поняття рекреаційно-туристичного потенціалу та його співвідношення з ресурсами. Структура рекреаційно-туристичного потенціалу території. Природна та історико-культурна складові потенціалу. Соціально-економічна, транспортна та інфраструктурна складові. Інституційна та іміджева складові потенціалу. Екологічні й безпекові обмеження реалізації потенціалу. Методи оцінювання потенціалу та розрив між потенціалом і фактичним туристичним розвитком.

Тема 6. Географія туристичного попиту та просторової поведінки туристів

Туристичний попит у географічному вимірі та туристоутворювальні території. Територіальна диференціація туристичного попиту. Чинники просторового вибору туриста. Відстань, час і доступність у туристичній поведінці. Модель «місце проживання - транзит - дестинація». Сезонність і сучасні зміни просторової поведінки туристів.

Тема 7. Географія туристичних потоків і мобільності

Туристичний потік як просторове явище та його основні характеристики. Генеруючі й приймаючі території. Внутрішні та міжнародні туристичні потоки. Напрями, інтенсивність, сезонність і просторова концентрація потоків. Туристичні хаби, транспортні коридори та бар'єри мобільності. Сучасні трансформації географії туристичних потоків.

Розділ 2. Територіальна організація, регіональна диференціація та сталий розвиток туризму

Тема 8. Територіальна організація туристичної пропозиції та туристична спеціалізація

Туристична пропозиція та її просторова локалізація. Атракції, інфраструктурне освоєння і просторова доступність території. Концентрація туристичної пропозиції та агломераційний ефект. Туристична спеціалізація території та чинники її формування. Монофункціональні й поліфункціональні туристичні території. Конкуренція, комплементарність і нерівномірність туристичного освоєння.

Тема 9. Географія основних форм і видів рекреації та туризму

Природно орієнтовані форми рекреації та туризму

Приморська та водно-рекреаційна діяльність. Гірський і гірськолижний туризм. Лісова рекреація. Лікувально-оздоровчий і курортний туризм. Екологічний туризм і туризм на природоохоронних територіях. Активний і пригодницький туризм. Географічні закономірності формування природно орієнтованих туристичних просторів.

Суспільно орієнтовані та спеціалізовані форми туризму

Міський та культурно-пізнавальний туризм. Релігійний і паломницький туризм. Подієвий і діловий туризм. Сільський, гастрономічний і винний туризм. Креативний і спортивний туризм. Спеціалізовані та нові форми туризму. Поєднання різних видів туризму в межах однієї дестинації.

Тема 10. Туристичне районування та регіональна структура туристичного простору

Теорія та методика туристичного районування

Сутність і завдання туристичного районування. Районоутворювальні чинники, принципи та критерії. Ієрархія і масштаби туристичних районів. Комплексне і спеціалізоване районування. Функціональне зонування туристичних територій. Адміністративні та функціональні межі туристичних районів. Сучасні мережеві форми просторової організації туризму.

Регіональна диференціація світового туристичного простору

Просторова нерівномірність світового туристичного розвитку. Туристоутворювальні та туристоприймаючі регіони світу. Європейський туристичний простір. Азійсько-Тихоокеанський туристичний простір. Американський туристичний простір. Африка та Близький Схід у світовому туристичному просторі. Нові туристичні полюси та сучасні просторові зрушення.

Тема 11. Динаміка і трансформація туристичних територій

Туристична територія як динамічна система. Освоєння та зростання туристичних територій. Життєвий цикл туристичної дестинації та модель Батлера. Стагнація, занепад і оновлення туристичних територій. Туристифікація та зміна функціональної структури територій. Туризм, локальний розвиток і туристична джентрифікація. Регенерація та репозиціонування туристичних територій.

Тема 12. Сталий розвиток і трансформація рекреаційно-туристичного простору в умовах глобальних змін

Сталий розвиток туристичних територій та управління туристичним навантаженням

Сталий розвиток у географії рекреації та туризму. Туристичне навантаження і рекреаційна місткість території. Екологічна та соціальна місткість. Надмірний туризм і просторова концентрація туристів. Конфлікти між туризмом, місцевими спільнотами та збереженням територій. Управління відвідувачами, зонування та просторове регулювання потоків. Баланс туристичного розвитку і збереження території.

Рекреаційно-туристичний простір в умовах глобальних змін

Кліматичні зміни та трансформація туристичних територій. Геополітичні й безпекові зміни туристичної мобільності. Кризи, адаптація та резильєнтність туристичних дестинацій. Зелена та низьковуглецева туристична мобільність. Повільний туризм і нові моделі екологічно відповідальних подорожей. Цифровізація, цифрові кочівники та нові форми просторової мобільності. Майбутнє туристичного простору: від максимізації потоків до оптимізації розвитку території.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи та просторові закономірності функціонування рекреації і туризму												
Тема 1. Географія рекреації та туризму як наука про просторову організацію туристичної діяльності	6	2	1			3	7	1				6
Тема 2. Рекреаційно-туристичний простір і закономірності його формування	10	4	2			4	9	1	1			7
Тема 3. Територіальні рекреаційно-туристичні системи та туристичні дестинації	6	2	1			3	7	1				6

Тема 4. Методи туристико-географічних досліджень	6	2	1			3	7	1				6
Тема 5. Рекреаційно-туристичний потенціал території та його оцінювання	6	2	1			3	7	1				6
Тема 6. Географія туристичного попиту та просторової поведінки туристів	6	2	1			3	7	1				6
Тема 7. Географія туристичних потоків і мобільності	6	2	1			3	7	1				6
Разом за розділом 1	46	16	8			22	51	7	1			43
Розділ 2. Територіальна організація, регіональна диференціація та сталий розвиток туризму												
Тема 8. Територіальна організація туристичної пропозиції та туристична спеціалізація	6	2	1			3	7	1				6
Тема 9. Географія основних форм і видів рекреації та туризму	11	4	2			5	8	1				7
Тема 10. Туристичне районування та регіональна структура туристичного простору	10	4	2			4	8	1				7
Тема 11. Динаміка і трансформація туристичних територій	6	2	1			3	7	1				6
Тема 12. Сталий розвиток і трансформація рекреаційно-туристичного простору в умовах глобальних змін	11	4	2			5	9	1	1			7
Разом за розділом 2	44	16	8			20	39	5	1			33
Усього годин	90	32	16			42	90	12	2			76

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Просторова організація рекреації та туризму і формування рекреаційно-туристичного простору	2	2
2	Територіальні рекреаційно-туристичні системи та туристичні дестинації в туристико-географічних дослідженнях	2	
3	Географія туристичного попиту та просторової поведінки туристів	2	
4	Територіальна організація туристичної пропозиції та туристична спеціалізація	2	
5	Рекреаційно-туристичний потенціал території та його оцінювання	2	
6	Туристичне районування та регіональна структура туристичного простору	2	
7	Динаміка і трансформація туристичних територій	2	
8	Сталий розвиток і трансформація рекреаційно-туристичного простору в умовах глобальних змін	2	
	Разом	16	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Географія рекреації та туризму як наука про просторову організацію туристичної діяльності: 1) систематизувати базові поняття дисципліни у таблиці «поняття - сутність - туристико-географічний приклад»: територія, простір, місце, ландшафт, дестинація, рекреаційно-туристичний простір; 2) на одному конкретному прикладі показати, як змінюється туристико-географічний аналіз на локальному, регіональному, національному та глобальному рівнях; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 1	3	6
2	Тема 2. Рекреаційно-туристичний простір і закономірності його формування: 1) за картою або схемою конкретної туристичної території визначити її основні просторові елементи: ядро, периферію, центри, вузли, коридори; 2) встановити три чинники, які найбільше вплинули на формування цієї просторової структури, та один лімітуючий чинник; 3) представити результат у вигляді схеми «чинник - просторовий прояв - наслідок для розвитку туризму»; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 2	4	7
3	Тема 3. Територіальні рекреаційно-туристичні системи та туристичні дестинації: 1) побудувати структурну модель конкретної туристичної дестинації, показавши туристів,	3	6

	ресурси, інфраструктуру, систему обслуговування, управління та місцеве населення; 2) стрілками позначити основні зв'язки між компонентами та визначити одну «слабку ланку» системи; 3) коротко пояснити, як її стан впливає на функціонування DESTИНАЦІЇ загалом; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 3		
4	Тема 4. Методи туристико-географічних досліджень: 1) до запропонованої туристико-географічної проблеми підібрати три методи дослідження та зазначити, яку інформацію дає кожен із них; 2) проаналізувати одну тематичну карту або статистичну діаграму туристичної тематики та сформулювати 3-5 висновків щодо просторової диференціації, концентрації, динаміки або сезонності явища; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 4	3	6
5	Тема 5. Рекреаційно-туристичний потенціал території та його оцінювання: 1) за запропонованою територією провести експрес-оцінювання шести складових рекреаційно-туристичного потенціалу за 5-бальною шкалою: природної, історико-культурної, транспортної, інфраструктурної, соціально-економічної та інституційно-іміджевої; 2) визначити дві найсильніші та дві найслабші складові; 3) сформулювати висновок, чи відповідає фактичний рівень туристичного розвитку наявному потенціалу; 3) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 5	3	6
6	Тема 6. Географія туристичного попиту та просторової поведінки туристів: 1) порівняти два запропоновані варіанти подорожі з одного пункту відправлення за критеріями: відстань, час у дорозі, транспортна доступність, витрати, сезонність; 2) встановити, які фактори найбільше впливатимуть на просторовий вибір туриста; 3) сформулювати короткий висновок про роль фізичної та функціональної відстані у туристичній поведінці; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 6	3	6
7	Тема 7. Географія туристичних потоків і мобільності: 1) за готовими статистичними даними або картою простежити один туристичний потік за схемою «територія формування - транзит - приймаюча територія»; 2) визначити його напрям, сезонність, основний вид транспорту та два фактори, що сприяють або перешкоджають мобільності; 3) подати результат у вигляді простої картосхеми зі стрілками та 3-4 аналітичними висновками; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 7	3	6
8	Тема 8. Територіальна організація туристичної пропозиції та туристична спеціалізація: 1) за матеріалами конкретної туристичної території визначити, що формує її туристичну пропозицію: атракції, інфраструктура, сервіс, доступність; 2) встановити провідну та додаткову спеціалізацію території й аргументувати вибір 2-3 ознаками; 3) запропонувати один напрям урізноманітнення туристичної пропозиції без втрати основної спеціалізації; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 8	3	6

9	Тема 9. Географія основних форм і видів рекреації та туризму: 1) виконати порівняльний аналіз двох заданих видів туризму за критеріями: ресурсна основа, типові території поширення, сезонність, інфраструктурні потреби, характер туристичного потоку, можливі впливи на територію; 2) навести по одному територіальному прикладу для кожного виду та пояснити, чому саме там сформувалися сприятливі умови для його розвитку; 3) результати представити у порівняльній таблиці; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 9	5	7
10	Тема 10. Туристичне районування та регіональна структура туристичного простору: 1) за запропонованою картою території та інформацією про її туристичні ресурси і спеціалізацію виділити 3-5 туристичних районів або функціональних зон; 2) для кожного визначити головний центр і провідну спеціалізацію; 3) позначити межі на контурній або електронній карті та коротко обґрунтувати два критерії районування; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 10	4	7
11	Тема 11. Динаміка і трансформація туристичних територій: 1) за коротким описом або матеріалами конкретної дестинації визначити її ймовірну стадію життєвого циклу за моделлю Батлера; 2) навести три ознаки, що підтверджують зроблений висновок; 3) визначити головний ризик подальшого розвитку та запропонувати один реалістичний напрям оновлення або репозиціонування; 4) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 11	3	6
12	Тема 12. Сталий розвиток і трансформація рекреаційно-туристичного простору в умовах глобальних змін: 1) проаналізувати ситуаційний кейс дестинації з високим туристичним навантаженням; 2) визначити три найбільш суттєві екологічні, соціальні або просторові проблеми; 3) запропонувати три конкретні управлінські рішення: зонування, регулювання відвідування, сезонний або просторовий перерозподіл потоків, альтернативні маршрути, зелена мобільність тощо; 4) для одного рішення визначити очікуваний результат і один показник його ефективності; 5) підготувати доповідь (презентацію) за одним із проблемних питань теми 12	5	7
	Разом	42	76

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Географія рекреації та туризму» застосовуються словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, дослідницькі та інтерактивні методи навчання.

Словесні методи навчання включають лекцію, пояснення, бесіду, навчальну дискусію та проблемний виклад навчального матеріалу.

Наочні методи навчання передбачають демонстрацію карт, картосхем, таблиць, графіків, діаграм, фотографій, презентаційних та аудіовізуальних матеріалів, використання тематичних і цифрових карт, геоінформаційних матеріалів, візуалізацію туристичних потоків, просторової концентрації, районування та територіальної диференціації туризму.

Практичні методи навчання реалізуються через виконання практичних та аналітичних завдань, роботу з картографічними, статистичними та інформаційними джерелами, побудову картосхем, структурно-логічних схем, порівняльних і аналітичних таблиць, аналіз рекреаційно-туристичного потенціалу територій, туристичного попиту, потоків, спеціалізації та просторової структури дестинацій, а також розгляд конкретних територіальних кейсів.

Проблемно-пошукові та дослідницькі методи передбачають постановку й розв'язання проблемних туристико-географічних завдань, порівняльно-географічний аналіз територій і дестинацій, частково-пошукову та дослідницьку діяльність, обґрунтування висновків і пропозицій щодо просторової організації та сталого розвитку туристичних територій.

Інтерактивні методи навчання включають дискусії, аналіз кейсів, роботу в малих групах, презентацію та обговорення результатів виконаних завдань, підготовку й представлення аналітичних доповідей за проблемними питаннями дисципліни.

8. Методи контролю

Поточний контроль засвоєння тем розділів здійснюється під час практичних занять та виконання завдань самостійної роботи відповідно до контрольних цілей дисципліни. Основне завдання поточного контролю - перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу та сформованості практичних умінь щодо аналізу просторової організації рекреації і туризму, оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу територій, туристичних потоків, спеціалізації, районування та сталого розвитку туристичних територій.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає:

контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і практичних занять: усні відповіді, участь у дискусіях, обговоренні проблемних питань, виконання оперативних навчальних завдань;

контроль та оцінювання виконання практичних завдань з аналізу рекреаційно-туристичного простору, територіальних рекреаційно-туристичних систем, туристичних дестинацій, туристичного попиту, потоків і мобільності;

контроль та оцінювання вмінь здійснювати просторовий, порівняльно-географічний і комплексний аналіз територій, оцінювати рекреаційно-туристичний потенціал, визначати туристичну спеціалізацію та особливості територіальної диференціації туризму;

контроль та оцінювання виконання картографічних і аналітичних завдань, складання картосхем, структурно-логічних схем, порівняльних таблиць, аналізу статистичних та геоінформаційних матеріалів;

контроль та оцінювання якості виконання завдань самостійної роботи;

контроль та оцінювання підготовки і презентації аналітичних доповідей за запропонованими проблемними та дискусійними питаннями тем;

контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу шляхом усного опитування, тестування та виконання аналітичних завдань;

контроль та оцінювання вмінь розв'язувати ситуаційні й проблемні завдання, аналізувати туристичне навантаження, просторову концентрацію потоків, обмеження розвитку туристичних територій та обґрунтовувати можливі напрями їх сталого розвитку;

контроль та оцінювання здатності працювати з навчальними, науковими, статистичними, картографічними та інформаційними джерелами, систематизувати, аналізувати й презентувати отримані результати.

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за результатами поточного контролю протягом семестру, становить 60 балів.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді тестового екзамену дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Географія рекреації та туризму», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18746>.

Екзаменаційні завдання передбачають перевірку знань основних понять і категорій географії рекреації та туризму, закономірностей формування, структури і трансформації рекреаційно-туристичного простору, особливостей туристичного попиту, потоків, спеціалізації, районування та регіональної диференціації туризму, а також умінь аналізувати й оцінювати рекреаційно-туристичний потенціал територій, визначати проблеми й обмеження їх розвитку та обґрунтовувати напрями сталого і збалансованого розвитку туристичних територій.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань - 40.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Підсумкова оцінка з дисципліни формується як сума балів за поточний контроль і екзамен: поточний контроль – 60 балів; екзамен – 40 балів; загальна сума балів – 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Екзамен	Сума	
Розділ 1						Розділ 2					Разом			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	мінімум - 30	мінімум - 20	мінімум - 50

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру - 60 балів.

З них:

активна робота на практичних заняттях та самостійна робота – 60 балів (5 балів за кожную тему).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5-4	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань
0,5	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали - отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Робочою програмою передбачено додаткове зарахування різних видів активностей здобувачів.

1. Проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи про їх успішне закінчення);

2. Активна участь - виступи в конференціях, презентації досліджень тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи сертифікати, копії публікацій тощо).

Кожне звернення розглядається окремо. Рішення приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Незалежно від кількості додаткових активностей здобувача вищої освіти, максимальна кількість поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання самостійної роботи, підготовка доповідей та робота на практичних заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів: 40 тестових запитань.

За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 - 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Boniface B., Cooper C. Worldwide Destinations: The Geography of Travel and Tourism. 9th ed. Routledge, 2024. 818 p.
2. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2026. Paris : OECD Publishing, 2026. 328 p. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2026_3fd3cd75-en.html
3. Wilson J., Müller D. K. (eds.). The Routledge Handbook of Tourism Geographies. 2nd ed. Routledge, 2025. 466 p.
4. Аріон О. В. Географія подорожей та туризму : навчально-методичний посібник до спецкурсу для студентів освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 106 Географія (електронне видання). Київ, 2023. 121 с.
5. Аріон О. В., Уліганець С. І., Дмитрук О. Ю. Географія туризму : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ, 2019. 206 с.
6. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ : Київський університет, 2001. 395 с.

7. Кузик С. П. Географія туризму : навчальний посібник. Київ : Знання, 2011. 271 с.
8. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) : навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : Альтерпрес, 2003. 436 с.
9. Мальська М. П., Паньків Н. М. Туристично-ресурсний потенціал території : підручник. Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. 534 с.
10. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 343 с.
11. Монастирський В. Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навчальний посібник. Львів : ННБК «АТБ», 2022. 200 с.
12. Нефедова Н. Є., Яворська В. В., Куделіна С. Б. Географія туризму : навчально-методичний посібник / наук. ред. О. Г. Топчієв. Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2018. 160 с.

Допоміжна література

13. Butler R. W. (ed.). The Tourism Area Life Cycle. Vol. 1: Applications and Modifications. Channel View Publications, 2006. 385 p.
14. Hall C. M., Page S. J. The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space. 4th ed. Routledge, 2014. 470 p.
15. Williams S. Tourism Geography: Critical Understandings of Place, Space and Experience. 3rd ed. Routledge, 2015. 346 p.
16. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.
17. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Антонюк Н. В. Медичний і оздоровчий туризм (міжнародні та національні аспекти) : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022. 234 с.
18. Мальська М. П., Грицишин А. Т., Білоус С. В., Топорницька М. Я. Фестивальний туризм: теорія та практика : навчальний посібник. Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. 232 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. EU Tourism Dashboard - інтерактивна платформа Європейської комісії для аналізу туристичних територій за показниками зеленої та цифрової трансформації й соціально-економічної стійкості. URL: <https://tourism-dashboard.ec.europa.eu/>
2. European Commission - Tourism: Statistics, Reports and Studies - статистика, аналітичні дослідження, Eurobarometer, EU Tourism Dashboard та матеріали щодо тенденцій розвитку європейського туризму. URL: https://transport.ec.europa.eu/tourism/statistics-reports-and-studies_en
3. European Travel Commission (ETC) - дослідження туристичного попиту, поведінки туристів, міжнародних ринків, туристичних тенденцій і розвитку європейських дестинацій. URL: <https://etc-corporate.org/>
4. Eurostat - Tourism - офіційна статистична платформа ЄС з даними щодо туристичних поїздок, прибуттів, ночівель, засобів розміщення, сезонності, транспорту, витрат і регіональної структури туризму. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism>
5. OECD Tourism - сучасні міжнародні дані, дослідження туристичної політики, управління дестинаціями, регіонального розвитку, цифровізації, сталості та резильєнтності. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/tourism.html>
6. UN Tourism - офіційний ресурс Всесвітньої туристичної організації: міжнародна статистика, дослідження, аналітичні звіти, публікації з питань сталого туризму, дестинацій та туристичної політики. URL: <https://www.untourism.int/>

7. UN Tourism Data Dashboard - інтерактивний ресурс для аналізу міжнародних туристичних прибуттів, доходів, сезонності та регіональної динаміки туризму. URL: <https://www.untourism.int/tourism-data/un-tourism-tourism-dashboard>

8. UN Tourism Online Academy - навчальні онлайн-курси й освітні матеріали з туризму, управління дестинаціями, інновацій, цифровізації та сталого розвитку. URL: <https://www.unwto-tourismacademy.ie.edu/>

9. UNESCO World Heritage Centre - World Heritage List - офіційна база об'єктів Світової культурної, природної та змішаної спадщини. URL: <https://whc.unesco.org/en/list>

10. Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) - офіційна інформація про розвиток туризму в Україні, туристичну політику, проекти, статистичні та аналітичні матеріали. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (воєнний стан, карантинні обмеження)

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО здобувачам надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Географія рекреації та туризму», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=187456>.